

Effecten van zonnepark IJsseldijk op beschermde soorten en gebieden

Toetsing aan de Wet natuurbescherming en toets aan
het Gelders NatuurNetwerk

J.H. van der Heide
K.D. Jipping

Bureau Waardenburg bv
Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

Effecten van zonnepark IJsseldijk op beschermde soorten en gebieden

Toetsing aan de Wet natuurbescherming en toets aan het Gelders NatuurNetwerk

J.H. van der Heide MSc
Ing. K.D. Jipping

Status uitgave: definitief

Rapportnummer: 18-169
Projectnummer: 18-0443
Datum uitgave: 4 juni 2018
Projectleider: J.H. van der Heide MSc
Naam en adres opdrachtgever: Solarcentury Benelux BV
Binnen Parallelweg 10
5701 PH Helmond
Akkoord voor uitgave: ir. G.H. Bonhof

Paraaf:

Graag citeren als: van der Heide, JH., Jipping, KD. 2018. Effecten van zonnepark IJsseldijk op beschermde soorten en gebieden. Toetsing aan de Wet natuurbescherming en toets aan het Gelders NatuurNetwerk. Bureau Waardenburg. Rapportnr. 18-169. Bureau Waardenburg, Haren.

Trefwoorden: zonnepark, Gelderland.

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Solarcentury BV

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv

Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

Solarcentury BV onderzoekt de mogelijkheden om een zonnepark te ontwikkelen in de gemeente Apeldoorn, in IJsseldijk. Delen van de Groene Ontwikkelingszone grenzen aan het plangebied. Dit is een provinciaal beschermingsregime en is vergelijkbaar met het Natuurnetwerk Nederland.

Bij de ontwikkeling van het zonnepark zal rekening gehouden moeten worden met de mogelijke effecten op beschermde soorten en gebieden.

Solarcentury BV heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om een oriënterend onderzoek uit te voeren naar mogelijke effecten van de ingreep op door de Wet natuurbescherming beschermde soorten en gebieden (Natura 2000-gebieden) en op het Gelders Natuurnetwerk.

In de conclusies van onderhavig rapport wordt ingegaan op de vraag of er een reële kans is op (significante) effecten en of vervolgstappen, zoals nadere onderzoeken of een ontheffings- of vergunningaanvraag noodzakelijk zijn.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

Jan Erik van der Heide MSc	rapportage, projectleiding;
Ing. Ken Jipping	veldwerk, fotografie
Ir. Gerwin Bonhof	eindredactie, kwaliteitsborging.

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het Kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem is ISO gecertificeerd.

Voor Solarcentury BV werd het project begeleid door Pondera. Wij danken Jorden Hoogeveen hartelijk voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord.....	3
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding en doel.....	6
1.2 Aanpak toetsing Wet natuurbescherming	6
2 De locatie van het zonnepark	8
3 Aanwezigheid van beschermde soorten	10
3.1 Planten.....	10
3.2 Ongewervelden	10
3.3 Vissen	10
3.4 Amfibieën	10
3.5 Reptielen	11
3.6 Grondgebonden zoogdieren.....	11
3.7 Vleermuizen	11
3.8 Vogels	12
4 Effecten op beschermde soorten	13
4.1 Vogels	13
4.2 Vleermuizen	14
4.3 Overige soorten	14
5 Effecten op het Gelders NatuurNetwerk.....	15
5.1 Het plangebied en het Gelders NatuurNetwerk.....	15
5.2 Effecten op het GNN.....	15
5.3 Beoordeling van effecten op het GNN	16
6 Conclusies	17
6.1 Conclusies Wnb (onderdeel soortenbescherming).....	17
6.2 Conclusies Wnb (onderdeel gebiedenbescherming).....	17
6.3 Conclusie Gelders NatuurNetwerk.....	17
7 Literatuur	19
Bijlage 1 Kader Wet natuurbescherming	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Solarcentury BV is voornemens om een zonnepark te ontwikkelen in Apeldoorn. Het zonnepark wordt in dit rapportage omschreven als zonnepark IJsseldijk. In figuur 2.1 is de ligging van het plangebied in de ruimere omgeving te zien.

Het plangebied ligt op grote afstand van gebieden die van internationale betekenis zijn voor onder andere vogels en daarom als Natura 2000-gebied onder de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn zijn aangewezen. In onderhavig rapport wordt de aanleg en het gebruik van het zonnepark aan de Wet natuurbescherming (onderdeel gebiedenbescherming) getoetst.

Grenzend aan het zonnepark bevinden zich enkele landschapselementen die als onderdeel van het Gelders NatuurNetwerk (GNN) zijn aangewezen. In onderhavig rapport wordt de aanleg en het gebruik van het zonnepark aan het GNN-beleid getoetst.

Solarcentury BV heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om een oriënterend onderzoek uit te voeren naar mogelijke effecten van het geplande zonnepark IJsseldijk op beschermde soorten en gebieden.

Het doel van onderhavig onderzoek is bepalen welke effecten het zonnepark zal hebben en hoe deze effecten zich verhouden tot de wettelijke kaders van de Wet natuurbescherming en het GNN.

1.2 Aanpak toetsing Wet natuurbescherming

Voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van de toetsing aan de Wet natuurbescherming (kortweg: Wnb) voor zowel het onderdeel soortenbescherming als het onderdeel gebiedenbescherming.

1.2.1 Toetsing aan de Wnb (onderdeel soortenbescherming)

Bij de aanleg en in gebruikname van zonnepark IJsseldijk moet rekening worden gehouden met de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren. Als het voorgenomen zonnepark leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen (zie bijlage 1).

In deze rapportage zijn de effecten van het geplande zonnepark op beschermde soorten planten en dieren beschreven. De toetsing bestaat uit een beoordeling van de aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied. Nagegaan is wat de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze

soorten is en wat de te verwachten effecten van het zonnepark op deze beschermde soorten zijn.

Houdbaarheid gegevens

De conclusies over de soortenbescherming in dit rapport zijn gebaseerd op veldgegevens van 2018. De gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot en met 2021 bij ongewijzigd gebruik van het gebied.

1.2.2 Toetsing aan de Wnb (onderdeel gebiedenbescherming)

Het geplande zonnepark ligt op circa 4 kilometer van Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken. Gezien deze afstand en de werkzaamheden zijn geen significante effecten te verwachten op de Natura 2000-gebieden. Er vindt daarom geen verdere toetsing plaats aan de Natura 2000 doelen.

2 De locatie van het zonnepark

Het plangebied van het zonnepark IJsseldijk ligt in de gemeente Apeldoorn, aan de zuidoostkant van Apeldoorn en circa 150 meter ten zuidoosten van de A1. Het plangebied heeft een omvang van 4,23 hectare en bestaat uit twee percelen die niet aan elkaar grenzen. De percelen liggen in het buitengebied en hebben in de huidige situatie een open karakter. Aan de zuid-westzijde is een spoorlijn gelegen. Rondom de percelen lopen watergangen die tijdens het veldbezoek op 30 mei 2018 droog stonden en grotendeels begroeid waren met riet. De percelen zijn in de huidige situatie in gebruik als grasland en als weiland.

Uitgangspunt bij de inpassing van het zonnepark is dat het bestaande landschap wordt gerespecteerd. Dat betekent dat er rekening wordt gehouden met omliggende bebossing en singels en dat bestaande sloten behouden blijven. De ruimte tussen de panelen is 2 meter. In het terrein is rekening gehouden met onderhoudspaden langs de beplante randen. (bron: B4o 2018)

Figuur 2.1 Locatie van het geplande zonnepark IJsseldijk ten noordoosten van Apeldoorn (bron: B4o 2018).

Figuur 2.2 Zicht op een grasland in het plangebied met aan de rechterzijde een smalle watergang begroeid met riet.

Figuur 2.3 Zicht op weiland met koeien in het plangebied.

3 Aanwezigheid van beschermde soorten

3.1 Planten

Uit de ruime omgeving van het plangebied zijn uit de afgelopen vijf jaar in de NDFF geen waarnemingen bekend van beschermde soorten (NDFF, 2018). Het plangebied bestaat geheel uit agrarische percelen die naar verwachting jaarlijks bemest worden. In de weilanden zijn tussen diverse soorten gras diverse zeer algemene kruiden aangetroffen zoals smalle weegbree, grote brandnetel en veldzuring. Daarnaast zijn in de bermen en oevers nog soorten aangetroffen als braam, hondsdraf en riet.

Er zijn geen beschermde of zeldzame planten waargenomen tijdens het veldbezoek. Intensief bemeste agrarische percelen zoals aanwezig in het plangebied zijn ongeschikt voor zeldzame soorten.

De onder de Wnb beschermde planten zijn (zeer) zeldzaam en komen uitsluitend voor in natuurgebieden en in / langs extensief beheerde (graan)akkers. Omdat groeiplaatsen voor deze soorten ontbreken is het uitgesloten dat deze soorten in het plangebied voorkomen.

3.2 Ongewervelden

Waarnemingen van onder Wnb beschermde ongewervelden zijn uit (de directe omgeving van) het plangebied niet bekend (NDFF, 2018). De ongewervelden die door de Wnb worden beschermd, zijn zeldzame soorten als grote vuurvlinder, pimperlblauwtje, bosbeekjuffer en speerwaterjuffer, die niet in de omgeving van het plangebied voorkomen (NDFF, 2018). Tijdens het veldbezoek zijn geen ongewervelden aangetroffen. Gezien het ontbreken van geschikt habitat (bijvoorbeeld vennen, beken, rijk ontwikkelde grazige vegetaties) is de aanwezigheid van beschermde ongewervelden in het plangebied uitgesloten.

3.3 Vissen

Vanuit de NDFF (2018) zijn beschermde vissen uit (de directe omgeving van) het plangebied niet bekend. De watergangen rondom het plangebied stonden ten tijde van het veldbezoek droog en waren grotendeels begroeid met riet. Hierdoor is er geen geschikt habitat aanwezig voor beschermde vissoorten. beschermde soorten vissen worden niet verwacht in het plangebied.

3.4 Amfibieën

De watergangen in en rond het plangebied zijn niet geschikt als voortplantingswater voor algemeen voorkomende amfibieënsoorten, aangezien deze ten tijde van het veldbezoek droog stonden. Het kan niet worden uitgesloten dat algemeen voorkomende amfibieënsoorten het plangebied gebruiken als landhabitat en overwinteren in bijvoorbeeld muizen- en mollengangen of in bosjes of boswallen rondom het plangebied. Het kan gaan om soorten als gewone pad, bastaardkikker en

/ of bruine kikker. Dergelijk landhabitat vormt vaste rust- en verblijfplaatsen onder de Wnb. Deze algemeen voorkomende soorten zijn beschermd onder het “Beschermsregime andere soorten”. Voor deze soorten geldt in de provincie Gelderland een vrijstelling van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

3.5 Reptielen

Uit de ruime omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van reptielen (NDFF, 2018). Voor reptielen heeft het plangebied geen betekenis, het voorkomen van reptielen is uitgesloten.

3.6 Grondgebonden zoogdieren

Uit de omgeving van het plangebied zijn de volgende waarnemingen van grondgebonden zoogdieren bekend: das, egel, haas, ree en vos (NDFF, 2018).

Op grond van de aanwezigheid van geschikt habitat kunnen kleine grondgebonden zoogdieren in lage aantallen aanwezig zijn, zoals de veldmuis, aardmuis, bosspitsmuis, marterachtigen (zoals de bunzing), daarnaast worden ree, haas en vos ook binnen het plangebied verwacht. Deze zoogdieren vallen onder het “Beschermsregime andere soorten”. Voor deze soorten geldt in de provincie Gelderland een vrijstelling van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

De das, een habitatrichtlijnsoort, is in het verleden aangetroffen buiten het plangebied, aan de overzijde van de A1 op de Zutphensestraat. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen of verblijfplaatsen van deze soort aangetroffen. Mogelijk wordt het plangebied door deze soorten wel sporadisch gebruikt als foerageergebied, maar in de omgeving zijn veel geschiktere foerageergebieden aanwezig voor de das. Er is daarom geen sprake van een essentieel foerageergebied.

3.7 Vleermuizen

Het plangebied maakt (mogelijk) onderdeel uit van het leefgebied van de volgende soorten vleermuizen: de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis. Verder kunnen incidenteel andere soorten voorkomen zoals de meervleermuis.

Verblijfplaatsen

Potenties voor verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen (zoals de gewone dwergvleermuis) zijn niet aanwezig omdat er geen gebouwen in het plangebied staan.

Potenties voor verblijfplaatsen van boombewonende soorten (ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis) binnen het plangebied zijn evenmin aanwezig, vanwege het ontbreken van geschikte bomen (met holten).

Foerageergebied

Het plangebied is mogelijk geschikt als foerageergebied. In de omgeving zijn echter veel geschiktere gebieden gelegen. Omdat het plangebied nauwelijks belang heeft ten

opzichte van omliggende gebieden (zoals begroeide oevers en opgaande beplanting), betreft het plangebied met zekerheid geen foerageergebied met wezenlijke betekenis voor een populatie.

Vliegroutes

Enkele singels rondom het plangebied zouden mogelijk gebruikt kunnen worden als vliegroute. Binnen het plangebied waar de panelen geplaatst zullen worden zijn geen vliegroutes aanwezig.

3.8 Vogels

Weilanden en akkers kunnen in het voorjaar betekenis hebben voor scholeksters en kieviten. Het zal hooguit om een incidenteel nest gaan. In de opgaande beplanting in en rondom het plangebied kunnen algemeen voorkomende vogels tot broeden komen.

De aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest van een buizerd of sperwer is tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Aannemelijk is wel dat in de omgeving rondom het plangebied één of meerdere jaarrond beschermde nesten van buizerd of sperwer aanwezig zijn, welke mogelijk het plangebied gebruiken als jachtgebied. Ook kan het plangebied gebruikt worden als foerageergebied voor steenuil. Steenuil is echter vanuit de NDFF niet bekend uit de nabije omgeving.

4 Effecten op beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt op basis van beschikbare kennis over voorkomen en gedrag een overzicht gegeven van de effecten op de in het plangebied aanwezige beschermde soorten (zie hoofdstuk 3).

Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de volgende effecten:

- Verstoring van leefgebied / verblijfplaatsen in de aanlegfase;
- Verlies van leefgebied / verblijfplaatsen in de gebruiksfase.

De effecten zijn zoveel mogelijk gekwantificeerd. Bij deze kwantificering moet echter in acht worden genomen dat, hoewel ze gebaseerd zijn op het meest recente onderzoek, de nodige aannames gedaan zijn en dat marges realistisch zijn rondom de gepresenteerde aantallen. De aannames in de berekeningen zijn altijd op zo'n manier gedaan dat in alle gevallen met zekerheid het *worstcase* scenario is getoetst (zie hoofdstuk 5) en conclusies met zekerheid kunnen worden getrokken.

4.1 Vogels

Aanlegfase

Vernieling en verstoring van nesten

Het plaatsen van de zonnepanelen in het voorjaar kan leiden tot vernieling en verstoring van nesten van bijvoorbeeld Kievit en Scholekster. Hierdoor worden dan verbodsbepalingen overtreden, namelijk verbodsbepaling Art. 3.1, lid 2 van de Wnb.

Gebruiksfase

Ruimtebeslag

Het plangebied kan onderdeel zijn van het foerageergebied van vogels met een jaarrond beschermd nest. De territoria van de meeste soorten, zoals buizerd of sperwer zijn erg groot. Het plangebied bestaat uit twee deelgebieden die tezamen 4,23 hectare groot zijn. In de omgeving zijn zeer veel vergelijkbare percelen aanwezig, waardoor er voldoende alternatief habitat aanwezig is voor vogels met een jaarrond beschermd nest. Er vinden daarom in de gebruiksfase geen significant negatieve effecten plaats.

4.2 Vleermuizen

Aanlegfase

Voor de aanleg van het zonnepark vindt geen kap van bomen plaats. De boswallen, die mogelijk een functie hebben als vliegroute, blijven behouden en worden zelfs versterkt onderling verbonden met een singel. Er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen.

Gebruiksfase

Als gevolg van ruimtebeslag gaat geen essentieel foerageergebied verloren. Daarnaast is het zeer aannemelijk dat er boven de zonnepanelen alsnog gevoerd kan worden. Aangezien het plangebied niet van essentieel belang is als foerageergebied voor de instandhouding van vleermuizen zijn effecten als gevolg van ruimtebeslag uitgesloten.

4.3 Overige soorten

Voor overige algemene soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren die in het plangebied (kunnen) voorkomen (gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker, veldmuis, aardmuis, bosspitsmuis, marterachtigen) bestaat vrijstelling voor overtreding van verbodsbepalingen als gevolg van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Gezien het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de ingreep en het algemeen voorkomen van deze soorten zijn effecten op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten uitgesloten. Wel blijft voor deze soorten de zorgplicht gelden (Art. 1.11 van de Wnb).

5 Effecten op het Gelders NatuurNetwerk

5.1 Het plangebied en het Gelders NatuurNetwerk

Het plangebied ligt niet in het Gelders NatuurNetwerk (GNN) (zie figuur 5.1). Wel grenst het aan de oostzijde aan de Groene ontwikkelingszone. De dichtstbijzijnde afstand tot het GNN is 95 meter. De provincie heeft met de aanwijzing van dergelijke elementen het behoud en bescherming ervan beoogd.

De eerder besproken Natura 2000-gebieden zijn ook onderdeel van het Gelders NatuurNetwerk maar liggen zodanig ver van het geplande zonnepark dat effecten op voorhand uitgesloten zijn.

Figuur 5.1 Locatie van het Gelders Natuurnetwerk (bron: kaarten.gelderland.nl). Rood omljnd de globale ligging van het plangebied.

5.2 Effecten op het GNN

De zonnepanelen van zonnepark IJsseldijk worden niet geplaatst binnen de grenzen van het GNN. Effecten in de vorm van ruimtebeslag zijn derhalve niet relevant.

Aangezien het plangebied buiten het GNN ligt, is er geen effect op geologische en geomorfologische dynamiek, water-, sediment- en diasporetransport, aardkundige waarden, kwel, bodem en grondwaterreservoir binnen het GNN.

Het lokale cultuurlandschap, natuurcomplexen en cultuurhistorische patronen en beheersvormen worden niet beïnvloed door het zonnepark.

Bij de ontwikkeling van het zonnepark blijven kavelpatronen, houtwallen, singels en boerderijen in stand.

5.3 Beoordeling van effecten op het GNN

Zonnepark IJsseldijk heeft noch in de aanlegfase noch in de gebruiksfase effecten op behoud- en beschermingsdoelen van het GNN.

6 Conclusies

6.1 Conclusies Wnb (onderdeel soortenbescherming)

De conclusies zijn opgesteld op basis van het uitgevoerde veldwerk en de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

- Het aanleggen van het zonnepark kan leiden tot vernieling en / of verstoring van nesten van vogels. Door het zonnepark buiten het broedeizoen aan te leggen (dus buiten de periode maart-augustus), of te zorgen dat er geen vogels gaan broeden in het plangebied, worden effecten op broedende vogels voorkomen.
- Het plangebied heeft een beperkte betekenis voor algemene soorten amfibieën en zoogdieren van het *Beschermingsregime andere soorten*. Voor deze soorten geldt een vrijstelling ten aanzien van ruimtelijke ingrepen in de provincie Gelderland.
- Het aanleggen van het zonnepark heeft geen negatief effect op verblijfplaatsen van vleermuizen. Als gevolg van de ingreep gaan geen verblijfplaatsen verloren. Evenmin heeft de ingreep effect op essentiële foerageergebieden, vliegroutes en migratiegebied van vleermuizen.
- Voor overige beschermde soorten, zoals das en vogels met een jaarrond beschermd nest, zijn geen significant negatieve effecten te verwachten.

6.2 Conclusies Wnb (onderdeel gebiedenbescherming)

De aanleg en exploitatie van zonnepark IJsseldijk heeft met zekerheid geen negatief effect op habitattypen en soorten waarvoor omliggende Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden ten gevolge van het zonnepark IJsseldijk zijn dan ook uitgesloten.

6.3 Conclusie Gelders NatuurNetwerk

De aanleg en exploitatie van zonnepark IJsseldijk vindt plaats buiten gebieden die onderdeel uitmaken van het Gelders NatuurNetwerk (GNN). Derhalve is geen sprake van ruimtebeslag van het GNN. Zonnepark IJsseldijk heeft noch in de aanlegfase noch in de gebruiksfase (in)directe effecten op de behoud- en beschermingsdoelen van het GNN.

7 Literatuur

- Anonymus (2016) Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). Staatsblad 34: 1-74.
- B4o (2018). Zonnepark IJsseldijk A1, Apeldoorn. Schetsontwerp landschappelijke inpassing. 25-04-2018.
- EZ (2015) Besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken ..., DGAN-PDJNG / 15129301, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna. Staatscourant nr. 36471.
- NDFF 2018(i) Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal: <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>

Bijlage 1 Kader Wet natuurbescherming

1.1 Inleiding

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (kortweg: Wnb) in werking. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Met de inwerkingtreding van de Wnb zijn de provincies het bevoegde gezag voor de ontheffing- en vergunningverlening voor plannen en projecten en voor het vaststellen van vrijstellingsregelingen. Bij provincie overschrijdende projecten is dit de minister van EZ.

Deze bijlage vat het wettelijk kader samen voor toetsing van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In paragraaf 1.2 komen algemene bepalingen van de wet aan de orde. Gebiedsbescherming is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' en is hier samengevat in paragraaf 1.3. De bescherming van soorten is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en in deze bijlage samengevat in paragraaf 1.4. De bescherming van bomen en bos is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 4 Houtopstanden, hout en houtproducten' en is hier samengevat in paragraaf 1.5. Andere onderdelen van de Wnb zoals jacht, schadebestrijding, overlastbestrijding, faunabeheer en omgang met exoten maken geen deel uit van deze bijlage.

1.2 Algemene bepalingen

Art 1.10 De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Art 1.11 Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorgplicht houdt in elk geval in dat handelingen waarvan redelijkerwijs verwacht mag worden dat ze nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten achterwege blijven, dan wel dat noodzakelijke maatregelen worden getroffen om negatieve gevolgen te voorkomen, of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen ze beperkt of ongedaan worden gemaakt.

Art 1.12 Gedeputeerde staten van de provincies dragen zorg voor:

- het nemen van de nodige maatregelen voor de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle van nature in het wild levende vogelsoorten en planten en dieren en hun habitats van bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn en habitattypen van bijlage I van de Habitatrichtlijn;
- het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in het wild voorkomende dier- en plantensoorten;
- de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en 'bijzondere provinciale landschappen'.

1.3 Natura 2000-gebieden

De Wnb heeft tot doel het beschermen en in stand houden van Natura 2000-gebieden.

Relevante wettelijke bepalingen

De beoordeling van projecten en andere handelingen wordt geregeld in artikel 2.7 tot en met artikel 2.9. Aanwijzingsbesluiten geven de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden voor vogels van de Vogelrichtlijn, de natuurlijke habitats en de habitats van soorten van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsmaatregelen zijn voor elk gebied beschreven in het beheerplan. Tevens beschrijft het beheerplan welke handelingen en ontwikkelingen in het gebied en daarbuiten het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Voor het uitvoeren van plannen of projecten kan GS de verplichting opleggen tot preventieve of herstelmaatregelen. Dit is niet van toepassing indien voor het plan of project een (omgevings)vergunning is verleend.

Beoordeling van plannen en projecten

Art. 2.7 Voor een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie (in cumulatie) met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is een **passende beoordeling** noodzakelijk.

Er is een **vergunning** nodig van GS voor projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. De bevoegdheid ten aanzien van de vergunningverlening ligt bij GS van de provincie waarin het project wordt uitgevoerd.

Er geldt een **uitzondering op de vergunningprocedure** op grond van de Wet natuurbescherming: als via een andere wettelijke bepaling een passende beoordeling verplicht is (bijvoorbeeld op grond van de Tracéwet of de Spoedwet wegverbreding) voor de besluitvorming.

Art. 2.9 Géén vergunning is nodig:

- Als het project of de handeling is opgenomen in een Natura 2000-beheerplan of in een vastgesteld programma voor Natura 2000-gebieden (zoals de PAS). Voorwaarde is dat 1) ten aanzien van het plan of het programma een passende beoordeling van projecten is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, en 2) dat het bestuursorgaan dat het plan of programma heeft vastgesteld, tevens bevoegd gezag is voor vergunningverlening of dat dit bestuursorgaan heeft ingestemd heeft met het plan of programma.
- Als het project of de handeling al bestond of bekend was op de referentiedatum 31 maart 2010 of later als het gebied later is aangewezen (ook wel bekend als bestaand gebruik).
- Als het project of de handeling behoort tot door PS bij verordening aangewezen categorieën van gevallen.

Toelichting op begrippen

Habitattoets

De habitattoets is de verzamelnaam van toetsingen van effecten van plannen en projecten op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In beginsel worden de effecten van plannen en projecten op Natura 2000-gebieden 'passend beoordeeld'. Als er kans is op significant negatieve effecten en mitigerende maatregelen bij de beoordeling zijn betrokken wordt gesproken over een '**passende beoordeling**'. Om procedurele redenen kan er voor worden gekozen om een **oriëntatiefase** – soms ook wel '**voortoets**' genoemd – te doorlopen. De inhoudelijke studie is in de oriëntatiefase in grote lijnen identiek aan een passende beoordeling, echter mitigerende maatregelen zijn bij de oriëntatiefase niet bij de beoordeling betrokken. Als de conclusie is dat significante negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en maatregelen nodig zijn om significant negatieve effecten met zekerheid te voorkomen, zal alsnog een passende beoordeling nodig zijn.

Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen ter voorkoming of beperking van het (mogelijke) effect van het project of andere handeling en deze maatregelen zijn onlosmakelijk verbonden zijn met een project / andere handelingen

Cumulatieve effecten

Voor de habitattoets geldt uitdrukkelijk dat voor elke activiteit onderzocht moet worden of er mogelijke significante effecten zijn als gevolg van de activiteit afzonderlijk *en* in

combinatie met andere plannen en projecten. In het laatste geval moeten de gezamenlijke ofwel cumulatieve effecten beoordeeld worden in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het gaat daarbij om alle plannen en projecten die op bestuurlijk niveau zijn goedgekeurd en die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

Significantie

Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van het plan of project realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. In de Leidraad bepaling Significantie is het begrip 'significante gevolgen' toegelicht.¹

Externe werking

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Programma Aanpak Stikstof

Op 1 juli 2015 is de Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Dit programma geeft met een gericht pakket van herstelmaatregelen enerzijds waarborgen voor behoud en herstel van stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten en biedt anderzijds ruimte voor nieuwe economische activiteiten. Voor projecten die vermeld zijn op een lijst met prioritaire projecten is op voorhand ruimte gereserveerd. Voor nieuwe projecten (niet-prioritair) geldt bij een toename van stikstofdepositie op een stikstof gevoelig habitat met thans al een overschrijding het volgende:

- Activiteiten met een stikstofdepositie vanaf 1 mol/ha/jaar zijn vergunningplichtig.
- Activiteiten met een stikstofdepositie onder 0,05 mol/ha/jaar zijn niet vergunningplichtig.
- Voor activiteiten met een stikstofdepositie tussen 0,05 mol/ha/jaar – 1 mol/ha/jaar moet voor het Natura 2000-gebied worden nagegaan wat de actuele geldende grenswaarde is. Bij 95% uitgegeven depositieruimte wordt de grenswaarde verlaagd naar 0,05 mol/ha/jaar; dan is dus een vergunning nodig bij een stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar (anders bij 1 mol/ha/jaar)

De omvang van de stikstofdepositie als gevolg van een project moet worden vastgesteld aan de hand van het rekenmodel AERIUS Calculator.

1.4 Soorten

Verbodsbepalingen

De Wnb onderscheid bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes:

¹ Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Publicatie Steunpunt Natura 2000, versie 27 mei 2010.

Art. 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels (VR artikel 1) te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder 1 te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld onder 1 te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld onder 1 opzettelijk te storen.
5. Het verbod, opzettelijk storen, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten vogels die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd². Voor andere soorten geldt dat de nesten alleen beschermd zijn wanneer zij (in het broedseizoen) in gebruik zijn.

Art. 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende **dieren** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage II, VvBonn Bijlage I) opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld onder 1 opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld onder 1 in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder 1 te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden **planten** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage I) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Art. 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Het is verboden in het wild levende **zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers** van de soorten, genoemd in de bijlage bij de Wet, onderdeel A, natuurbescherming opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder 1 opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
3. Het is verboden **vaatplanten** genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij de Wet natuurbescherming, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffingen en vrijstellingen

Gedeputeerde staten kunnen een ontheffing verlenen van verboden die gelden voor Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Art 3.3), Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Art 3.8) en Beschermingsregime andere soorten (Art 3.10 lid 2). Provinciale staten en de Minister kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (Art 3.3, Art 3.8)

² Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing,
- er is voldaan aan een in Art 3.3 dan wel Art 3.8 genoemd belang,
- er is geen sprake van een verslechtering van de (gunstige) staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Aan een ontheffing kunnen voorwaarden worden gesteld om schade te beperken of te compenseren zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de Svl.

Art 3.3, Art 3.8 De verboden voor zijn niet van toepassing op handelingen ten behoeve van instandhoudingsmaatregelen en handelingen in het kader van een Natura 2000-beheerplan of een vastgesteld programma (zoals bijvoorbeeld de PAS).

Art. 3.10 Voor soorten vallend onder '*Beschermingsregime andere soorten*' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de **ruimtelijke inrichting of ontwikkeling** van gebieden en **bestendig beheer of onderhoud**.

Art. 3.31 De hierboven genoemde verboden onder de drie beschermingsregimes zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde **gedragscode** en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

1.5 Houtopstanden

Hoofdstuk 4, paragraaf 4.1 van de Wnb regelt de verbodsbepalingen ten aanzien van houtopstanden. De Wet natuurbescherming beschermt houtopstanden met een oppervlakte van minimaal 1000 m² en rijbeplantingen die bestaan uit meer dan 20 bomen (art. 1.1).

Art. 4.1 De bepalingen in § 4.1 hebben o.a. geen betrekking op houtopstanden binnen de bebouwde kom, op erven of in tuinen, wegbeplantingen, beplanting langs rijkswegen, boomsingels en in het geval van het dunnen van een houtopstand.

Art. 4.2 Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.

Art. 4.3 Als een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, geldt een plicht tot herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen.

Art. 4.4 De bepalingen in § 4.1 zijn eveneens niet van toepassing als het vellen van houtopstanden en herbepanten wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.

In de artikelen van § 4.1 zijn meer uitzonderingen aangegeven.